

Prenumerationspris

$\frac{1}{1}$ år Kr. 3:—
 $\frac{1}{2}$ " " 1:50

Utgiven av Svenska Folkförbundet.
Redaktör: **Andreas Stahl**, Riddaregatan 3, Reval.

UTKOMMER ALLA ONSDAGAR

Utländet:

$\frac{1}{1}$ år Kr. 4:—
 $\frac{1}{2}$ " " 2:—

Finland i sorg.

Under den senaste svåra stormen ägde en fruktansvärd fartygskatastrof rum, som kanske saknar motstycke i Finlands historia.

Senaste lördag kl. 15.30 lämnade insjöångaren „Kuru“ Tammerfors för att gå till sin destinationsort. När ångaren varit ungefär 7 min. på väg, vräktes den av en väldig våg på sidan, tog in vatten och sjönk omedelbart. Ombord befunno sig enligt uppgift 170 personer, medan ångarens kapacitet uppges ha varit c:a 200 personer. Av de ombordvarande utgjordes största delen av skolbarn, som voro på väg till sina hem till söndagen.

Orsaken till denna fruktansvärda olycka var enligt vad fartygets styrman uppgivit, att vattnet började tränga in genom mellandäcksporten på styrbordsida. Detta förorsakade panik, och passagerarna rusade över till andra sidan, varvid fartyget fick slagsida och vattnet följde efter och fartyget tog in ytterligare vatten och sjönk. Denna relation av orsaken till olyckan torde vara den mest antagliga, och även flera av de räddade passagerarna intyga riktigheten därav. De omkomnas antal torde stiga till c:a 135 personer.

På grund av olyckan råder allmän sorg, i synnerhet i Tammerfors stad, där sorgedienstjänster på söndagen hölls i alla kyrkor. Tidningarna utkommo på söndagen med sorgkanter. Allmän förstämning råder. I Helsingfors pågick som bäst en fotbollstävling mellan Sverige och Fin-

land, när den hemska nyheten anlände, varvid matchen avbröts undet 1 min. och huvuden blottades.

Grundstenen till Folkförbundets palats nedlagd. Under strålände sommarväder skedde det högtidliga nedläggandet av grundstenen till Folkförbundets palats. Generalsekreteraren i Folkförbundet sir Eric Drummond hälsade de närvarande välkomna. Han hänsyftade på Folkförbundets 10-åriga tillvaro och under det han talade, nedlades en del dokument, avfattade på trettio olika språk i ett skrin, som skall inmurats i byggnadens grund. Talaren slutade med att uttrycka den förhoppningen att om en gång dessa dokument, kanske efter århundradens förlopp, åter komma i dagen, de icke endast måtte bliva en erinran om det högtidliga grundstensnedläggandet utan även om grundläggningen av den eviga freden åt vilken denna byggnad skall helgas. Folkförbundsträdets och generalförsamlingens president talade därefter om Folkförbundets grundläggande idéer och ideal samt nationernas vilja till fred. Slutligen talade schweiziska förbunds-presidenten, som förklarade att detta var en stor dag för Schweiz, som alltid kommer att räkna det som en heder att ha folkförbundsorganisationerna som sina gäster.

Ärkebiskop Söderblom hedersborgare i Eisenach. Vid den internationella kyrkokonferensens i Eisenach första plenarsammanträde förelästes ett hälsningstelegram från inrikesminister Se-
vering till presidenten i tyska evan-

geliska kyrkoutsrottet, vari ministern i riksregeringens namn hjärtligt önskar konferensdeltagarna välkomna till Tyskland.

Den internationella kyrkokonferensen har på torsdagen förlagt sina förhandlingar till Wartburg. Överborgmästaren i Eisenach, dr Janson meddelade vid dagens sammanträde, att ärkebiskop Söderblom på grund av sina förtjänster om Wartburgs bevarande utnämnts till hedersborgare i Eisenach.

En ring från folkvandringens tid funnen på Gotland. Ett större guldfynd har gjorts vid Dalbo på Gotland. Det utgöres av en stor ring av guld från folkvandringens tid. Ringens omkrets var nära en halv meter och den vägde omkring 300 gram. Den hade tre millimeters diameter.

I ändarna var ringen tillplattad och nära en tum bred. Den var rikt ornamenterad. Fyndet gjordes i en åker, där grävningar pågingo.

Spritsmuggling till Vatikanen. Fran Rom telegraferas att stora spritsmugglingar avslöjats i Vatikanen.

I den nya kyrkostaten gälla mycket stränga bestämmelser om varuinförsel. Allt är belagt med införseltull, vilket gör levnadskostnaderna mycket höga. Särskilt på spritvaror är tullen mycket hög, vilket frammanat en omfattande smugglingstrafik från italienskt område till Vatikanen. Trots att straff på tre års fängelse och 15,000 lire i böter kunna drabba smugglarna, ha dessa under nattens mörker utfört sina leveranser till Vatikanen.

Den gångna veckan.

Från när och fjärran ingå underrättelser om den senaste stormens hemska verkningar. Sälunda meddelas från Stockholm att Sveabolagets ångare „Heimdall“, som håller förbindelse Stockholm—Helsingfors, på söndagskvällen med full fart kört upp på ett undervattensskär i Furu-sund. Fartygets mittskepp upp-svems, och om några ögonblick begynte vatten strömma in i maskin- och pannrum. Fartyget sjönk mycket hastigt. Ombord befunno sig 70 personer. Av dessa hade de flesta redan gått till sängs. Trots uppståndelsen, som urartade sig till panik, var man i stånd att rädda alla ombordvarande i livbåtarna och bringa dem i land. Alla måste dock vid det hastiga uppbrottet kvarlämna största delen av sina kläder och övriga tillhörigheter. Läget försämrades betydligt därigenom, att det elektriska ljuset släcktes.

Ångaren „Heimdall“ mätte 1300 bruttoregister-ton och var en av Sveabolagets modernaste båtar.

Från Vormsö meddelas, att vrakstycken av ett fartyg flutit i land. Sannolikt är här fråga om ett under stormen förlorat fartyg. Även här har stormen anställt stor skadegörelse bland de lokala fartygen som till stor del drivit i land. Sammaledes ha många fiskeredskap sönderslitits av stormen.

Från Danzig meddelas, att danska ångaren „Dan“ gått under icke långt från ovan nämnda stad. Endast fartygets kapten har räddats.

Estniska ångaren „Marmor II“ försvunnen? Senaste fredag lämnade ångaren „Marmor II“ Ösel på väg till Reval men är sedan dess spårlöst försvunnen. Fartyget var lastat med marmor. Man befarar att en katastrof utspelats på havet, varvid även besättningen gått till botten med sitt fartyg.

Sovjet går åter till angrepp i Fjärran östern. Kinesiska myndigheterna meddela, att sovjetryska trupper på fredagen angripit de kinesiska gränsbevaknings-trupperna i Mandsjuridistriktet. De möttes emellertid av energiskt motstånd och den strid, som utspann sig, varade hela dagen.

Båda parterna ledo kännbara förluster. Slutligen blevo dock rysarna tillbakaslagna. Skärmytslingar inrapporteras även från Mandsjuriets sydöstra gräns. Vid Pogranitnjaja har ett bombattentat förövats mot ett järnvägståg, varvid en kines dödades.

Ryska uppgifter om kinesiska överfall. Enligt ett meddelande från Vladivostok ha de kinesiska trupperna öppnat gevärs- och artillerield mot en sojetrysk gräns-post i trakten av Nikolsku-Surisk. Några detaljer om beskjutningen föreligga ännu icke.

Från Blagovestjensk meddelas, att de sovjetryska gränsvakterna och befolkningen i närheten av Habarovsk och Pogranitnjaja under de senaste dagarna varit utsatta för en i hållande beskjutning från de kinesiska truppers sida. Vid Blagovestjensk ha kinesiska soldater beskjutit en sovjetrysk kutter.

New Orleans satt under vatten av skyfall. Praktiskt taget hela staden New Orleans har på lördagen satts under vatten till följd av häftigt skyfall. På vissa platser stod vattnet 6 fot högt. Inga människoliv ha gått förlorade, men de materiella skadorna äro högst betydande.

13,000 personer utvisade på ett år från U. S. A. Under tiden juni 1928 — juni 1929 utvisades icke mindre än 12,908 personer från Förenta staterna. Detta kostade landet närmare en miljon dollar. Genomsnittskostnaden per utvisad individ var alltså över 71 dollar.

5,600 av de utvisade personerna sändes till Europa, 2,800 till Canada, 3,300 till Mexico och återstoden till Asien, Afrika och andra delar av världen. Av de utvisade föredrogo 1,900 att avresa frivilligt eller söka hyra på utgående fartyg. I ett fall kostade det emellertid U. S. A. icke mindre än 1,107:43 dollar att få ut en icke önskvärd person ur landet. De flesta utvisningarna rörde personer, som inkommit i landet utan behöriga invandringspapper.

Jättebrand i träsliperi i Sverige. Vid tiotiden på lördagsförmiddagen utbröt eld vid Motalvens träsliperi i det stora massmagasinet. I den rådande blåsten dröjde det icke länge, förrän hela magasinbyggnaden var totalt nedbrunnen. Magasinet innehöll icke mindre än 30.000 ton

massa, vars värde uppskattas till omkring 1,350.000 kronor. Härtill kommer värdet av själva magasinet och en del mindre nybyggnader i närheten, vilka även fattade eld. Även hela kajläggningen förstördes av lågorna. Vid 1/4-tiden hade brandmansskapet fått övertaget över elden. Branden i massalagret torde emellertid vara släckt först om några dagar. Några brandförsäkringsbelopp äro ännu icke kända, men man räknar med att det brunna är försäkrat till fulla värdet.

Luftexpress förolyckad i Indien. Luftpostexpressen från Indien har på väg till England störtat vid Djask. Maskinen krossades totalt, och eld utbröt i spillrorna så att luftposten förstördes. Av de ombordvarande dödades två, de övriga skadades.

Simla, 7 sept. (F. N. B.) Vid flygolyckan i närheten av Djask på fredagskvällen då luftpostexpressen från Indien till England störtade och råkade i brand, dödades piloten, en mekaniker och en passagerare. Ytterligare två av de ombordvarande blevo skadade.

Ett „bra“ sätt.

För någon tid sedan ingick i Kustbon en artikel angående en uppsats i Päevaleht i vilken svensarna i Estland i synnerhet Rågösvenskarna utsattes för den bittraste kritik. Då emellertid denna „kritik“ till största delen bestod av osanningar, gjordes försök hos nämnda tidning att få en rättelse till stånd, vilket även lovades.

Tyvärr har denna sak nu tagit en sådan vändning, att man på tidningens red. kategoriskt vägrat rättelse och upprättelse. Det var en besynnerlig manöver, men nog en så logisk sådan. Asikten därmed var naturligtvis att vinna tid och låta historien falla i glömska. Där beräknar „Päevaleht“ emellertid fel, hur smärta de där herrarna än tyckas vara, som sitta vid styret Naturligtvis kunna vi icke tvinga „Päevaleht“ men vi kunna blotta tidningens moral och dess uppfattning om annans rätt att försvara sig, när han blivit angripen. Sådant handlingssätt är i alla fall inte ägnat att stärka förbindelserna svenskar och ester emel-

lan utan tvärtom. Vad hjälper det att, man inför världen utropar sin goda vilja att leva i fred med sin granne, när man på tumanhand på ett eller annat sätt vill komma honom till livs. Man kommer inte in genom dörren utan att gå över tröskeln. Vi hoppas, att „Päevaleht“ förstår detta också vid närmare eftertanke, och att nästa uppsats om estlandssvenskarna skrives av en objektiv person, som känner förhållandena. Och så önska vi bättre lycka nästa gång.

Reval, 12 sept. 1929.

A. Stahl.

Kyrkoherden i Svenska St. Mikaelsförsamlingen i Reval Harald Engström har antagits till lärare i kristendomskunskap och morallära vid svenska folkskolan i Reval.

Kyrkoherde Engström har under den korta tid han vistats i Reval, gjort sig känd som en samvetsgrann, sympatisk och dugande person, och vi äro övertygade om, att även hans pedagogiska verksamhet kommer att krönas med framgång.

20,000 mark för blindarmen.

En ung tysk matros från Hamburg har genomlevat en glad vecka i London. Han har samvetsgrannt festat upp de tvåtusen kronor han fick av en engelsk läkare för att denne opererat bort hans blindtarm i misshugg.

Den tyske ynglingen gick för någon tid sedan upp på ett sjukhus i London för att hälsa på en god vän. Besökstiden var över och han kunde inte ett ord engelska. Han försökte använda teckenspråk för att göra sig förstådd, men det lyckades ingalunda. Man missförstod honom totalt och en tillstädeskommande läkare beordrade hans intagande i operationssalen. Där kläddes han av trots det mest hårdnackade motstånd och lades upp på operationsbordet där han bands fast med stadiga remmar. Så bedövades han och läkaren tog ut blindtarmen. Några dagar senare kom av en händelse i stället vännen in i salen där den sjuke låg, och då klarades hela saken upp. Den tyske sjömannen fick två tusen kronor för sveda och värk och blindtarmen på köpet.

Tidstroget skepp skall göra om Columbi resa. Enligt meddelande från Cadiz finnes i Se-

villa en trogen kopia av den karavell som Columbus använde på sin färd till Amerika. Karavellen kommer att, från samma plats och under samma ceremoniella former som på Columbi tid, att företa en resa till Amerika. Ombord på fartyget medföres ett stenblock från stenbrotten i staden Palos, vilket skall tjäna som sockel för den fyr som till minne av Columbi upptäckt skall uppföras vid San Domingos kust.

Jerusalems-svenskar på hemlandsbesök. Dottern till en av huvudpersonerna i Selma Lagerlöfs „Jerusalem“ och ledaren av det sällsamma tåget från Dalarna till den heliga staden år 1896, Hellgum Larsson, befinner sig jämte sin man, konsul Louis Larson, f. n. på resa i Sverige. Louis Larsson är en av cheferna för den egenartade gemensamma amerikanska och svenska kolonins i Jerusalem stora affärsföretag, Vester & Co, i vilket alla kolonisterna äro delägare. Han var som 15-årig yngling med i det bekanta tåget från Dalarna samt gifte sig för halvtannat decennium sedan med Hellgum Larssons dotter Edit.

En av S. D. S:s medarbetare har haft ett samtal med de långväga resenärerna, som därvid berättade en del om förhållandena i Jerusalem. Herrskapet Larsson lämnade Jerusalem tre dagar, innan oroligheterna utbröto. De hade blivit mycket förvånade över vad som hänt, och ingen hade kunnat förutse detta. Hr Larsson hade erhållt telegram från Jerusalem, av vilka framgä att ingen av kolonisternas trettiotvå medlemmar skadats under oroligheterna.

Herr och fru Larsson ämna besöka släktingar i Dalarna och komma möjligen att avlägga ett besök hos Selma Lagerlöf.

Charles Lindbergh flygande arkeolog. Charles Lindbergh har nu i Amerika introducerat kartläggning av arkeologiska fyndplatser med hjälp av flygplan — en metod, som tidigare kommit till användning både i Europa och Asien. Under ledning av prof. Hevett vid University of New Mexico ha studenter upptäckt en hel ruinstad i sydvästra delen av staten. Ruinerna sträcka sig 10 mil i längd, och de fotografier, som Lindbergh tagit med en ultramodern kamera på några få timmar, skulle ha krävt veckor och

månader till häst och ännu längre till fots. Dr Hevett försäkrar, att fotografierna äro de bästa, som kunna önskas, och att de framställa delar av ruinerna, som lätt kunde ha blivit förbiseeda av en fotograf, som hållit sig på marken. Expeditionen har grävt ut ett 3 våningar högt torn samt underjordiska gångar och en väldig underjordisk sal, den största hittills upptäckta bland dylika ruiner. Ruinerna härstamma från en civilisation, som gått under långt innan Columbus upptäckte Amerika och som varit så gott som okänd för arkeologerna.

Världens minsta stad.

Det är Frankrike, som inom sina landamären kan skryta med att äga världens minsta stad. Staden i fråga ligger inte, som man skulle kunna tro, någonstans långt borta i någon lantlig avkrok utan tvärtom ganska nära sin stora kollega Paris. Den heter Le Tartre Gaudran och invånarantalet är — säger och skriver — 10 personer, inberäknat kvinnor och barn. Av någon underlig anledning har Le Tartre Gaudran för länge sedan tillbaka i tiden fått stadsvärdighet, men sedan tiden för utmärkelsen har den sjunkit ännu mera i glömska samt avfolkats. Nu då som sagt stadsinvånarna i samlad trupp upp till det imponerande tiotal, men en av dem är i alla fall borgmästare och har följaktligen rätt att rösta vid de franska valen.

Gustaf II Adolfs 300-årsjubileum i Tyskland. Från tysk sida har man sedan flera år tillbaka sökt få till stånd ett minnesmärke på den plats, där hjältekonungen landsteg vid midsommartiden 1630 och enligt traditionen föll på knä och tackade Gud för hans beskydd under överfarten och nedkallade hans välsignelse över sitt maktpåliggande företag, skriver Gustaf Blomquist i N. D. A. Det hade först varit meningen att de tyska Gustaf Adolfsföreningarna skulle övertaga monumentets resande, men generalsuperintendent Kalmus, ordförande i de pommerska Gustaf Adolfsföreningarna, förklarade, att dessa föreningar måste koncentrera sig på att i stor stil fira Gustaf Adolfs dödsdag den 6 nov. 1932, för vilket förberedelser redan äro i gång, och de kunna ej åtaga sig nya uppgifter.

Den ursprungliga initiativtagaren professor Johannes Paul i Greifswald har därför tagit saken i egna händer i föreningen med „Deutsche Gesellschaft zum Studium Schwedens“. Minnestenen blir nog mycket enkalare än den som skall resas i Sverige vid Älvs-nabben och den kommer att resas i själva byn Peenemünde. „Jag har beslutat mig för byn och ej för skansen Peenemünde, därför att den ligger alldeles för

avsides och f. ö. Peenemünde redan första dagen indrogs i det svenska lägre befästningar. Jag har haft upprepade sammanträden med byfolket i Peenemünde och de äro mycket intresserade av saken“, skriver professor Paul.

Man hoppas att representanter för svenska armén och flottan skola bli närvarande vid invigningen midsommardagen 1930.

Allsv. Saml.

Rättelse.

I senaste nr. av tidningen hade insmugit sig ett tryckfel, rörande hr. O. de Verdier's ålder. I st f. „57-årig“ skall det stå 59-årig.

Kyrkliga meddelanden.

Gudstjänst förrättas i St. Mikaelsskyrkan sönd. den 15 sept. kl. 10.30 av kyrkoherde Engström. Kollektan tillfaller kapellbygget på Nargö.

MILITÄR EKIPERINGS A.-B. (MEA)

Hamngatan 3A **STOCKHOLM** Norrmalmstorg
Rekommenderar sina förstklassiga färdiga HERRKLÄDER, HERR- & DAMSKRÄDDERI.
Uniforms- och Sportartiklar för segling, ritt, automobilsport etc. etc.

Reserverad annonsplats

Tillbringa Eder semester

i Dalarna och Värmland,

vilka båda landskap ifråga om storlagen natur och intressanta platser räknas bland Sveriges främsta.

Bekväma förbindelser med Bergslagsbanan.

„Besök Borås“

Aktiebolaget LUDVIG ANDERSON, KINNA,
(Kasthalls Mattfabrik)
EFTERHÖR „KASTHALLSMATTOR“

THORSVIKS
TOALETTPAPPER
NORRAHAMMAR
Rekommenderas.

SVENSKA BOMULLSFLAGGOR
till utlandet direkt från fabriken inom Sverige
genom handlande branschen
Gefle Maufaktur A.-B. STRÖMSBRO

Kinna.

Fredriksson & Abrahamsson, Kinna

Tillverkar och försäljer:

GARDINER, BOMULLS-, YLLE- & LIN-
NEVÄVNADER samt YLLETRIKÅ

Bierstugan i

Spångabacken, Norrköping.

Rekommendera sina väl tempererade maltdrycker.

NORSHOLM - VÄSTERVIK - HULTSFREDS JÄRNVÄG

är en färd fylld av de angenäma reseintryck genom Östergötlands och Tjusts vackraste trakter. Från det gamla, idylliska Västervik, väl värt ett besök, finnes flera ångbåtslägenheter utåt den vackra skärgården.

Tillskriv

Järnvägsbyrån, Västervik.

Restaurant Runan

Sundsvalls popu-
lära restaurang

HEMTREVLIGFESTVÄNING
Förträfflig mat. Billigaste priser

STADSHOTELLET MOTALA

Rekommenderas. 1:sta klass restaurang och festväning. Bekväma och trevliga resanderum. Telefon: Namnanrop. (1778)

Trolovade.

Nils Danell
Alfhild Smith

Brunsbö

Skara

HÔTEL ATLANTIC

Stockholms modernaste, tystaste och komfortablaste hotell.

Fullständiga toaletterum med bad till varje rum och dubletter.

Förstklassig Restaurant.

Moderata priser.

Dans måndag och fredag.

Byggnadsingeniör

ERIK BREMMER

V. Hamngatan 9 - GÖTEBORG.
Telefoner: 19215, 39215.

Utför alla slags byggnadsarbeten.

CARL FREDRIKS BIERSTUGA

Hantverkaregatan 17.

NORRKÖPING

REKOMMENDERAS

SHELL BENSIN OCH SMÖRJOLJOR

använder varje ekonomisk motorman
SVENSK-ENGELSKA MINERALOLJE A.-B

Vildskinn

Räv, Utter, Mård, Hermelin,
Ekorre, Hare och Kanin upp-
köpas till allra högsta pris.

Vi betala högsta priser, då skinnen huvudsakligen äro för egen fabrikation. Prislista sändes mot porto.

FOUGSTEDTS PÄLSVARUFABRIK Malmö 4.

STORA HOTELET, Linköping.

Innehavare: Fru JENNY KLINGBOM.

Post, telegram- & telefonadress: Stora Hotellet, Linköping. Intern. hotellcode. 38 rum med 50 bäddar. PRISER: Enkelrum från 5.- kr. Dubbel, rum fr. 10.- kr. Lunch fr. 2:50 kr. Middag ar 3.- kr. Supé fr. 3.- kr. Sprit - Vin - Öl.

FISKARE!

ANVÄNDER NI FÖR EDER BÄTMOTOR
INHEMSKT MOTORBRÄNSLE!

Om ej, så försök vår

TRAKTORBENSIN

(för fotogenmotorer)
DÄRIGENOM SPÄRAR NI PENGAR,
ty den är billig, kraftigare än
fotogen och därför ekonomisk.

Estländska Oljeskifferkonsortiet

(Svensk konsession)
Tönismägi I. TALLINN Telefon

Jönköpingsstads och läns sparbank
Stiftad 1831.

Huvudkontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor
i Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Små
lands Taberg.

Stadshotellet E S L Ö V.

Fullständig spritservering.

Förstklassigt kök.

Ny ägare L. Pehrsson.

EGONLINEN uppehåller regelbunden trafik
Göteborg med alla mellanliggande svenska
namnar till KARLSKRONA - DÄNZIG - LIBAU
- RIGA - REVAL - HÄLSINGFORS.

Stadshotellet i

LINDESBERG

REKOMMENDERAS

CARL FREDRIKS BIERSTUGA

Hantverkaregatan 17. Norrköping

Rekommenderas

De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningskola

Tel. 771-08 Grevturegatan 13

(Hörn-butiken) NORR 19203

Specialutfär för Spetsar och Broderier. - Rikt ur-
sål av Vadstenaspetsar. Motiv och Krugar. Be-
ställningar å linneutstyrslar. Order till landsorten
expedieras omgående.

Den Gyllene Freden

Vid Järntorget, Stockholm

Riks 80 29.